ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор університету
д.е.н., професор _____ О.О. Нестуля
«25» 09 2020 р.

ПРОГРАМА
додаткового вступного іспиту
з предмету «Фінанси, гроші та кредит»
для вступників з іншої спеціальності
на навчання за ступенем доктора філософії

Рекомендовано до затвердження
на засіданні приймальної комісії
протокол №32 від «23» 09 2020 р.
Відповідальний секретар
приймальної комісії
_____ О.С.Куцевол

Полтава 2020

Упорядники: О. В. Яріш, к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи
Т. П. Гудзь, д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів та банківської справи
С.П. Прасолова, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи

Рецензенти: Є.А. Карпенко, к.е.н., доцент, зав. кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
Г. М. Сидоренко-Мельник, к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи

Розглянуто на засіданні кафедри
фінансів та банківської справи
«14» вересня 2020р., протокол № 2

Зав. кафедри _____доц. Яріш О.В.

Зміст

1. Пояснювальна записка…….....4
2. Перелік питань, що виносяться на вступне випробування.....5
3. Критерії оцінювання…….....8
4. Перелік інформаційних джерел….…….....9

Пояснювальна записка

Освітньо-науковою програмою підготовки доктора філософії зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» передбачається вступне випробування з випускниками освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста та ступеня магістра з відповідної спеціальності при вступі на навчання за ступенем доктора філософії.

Перелік питань для проведення вступного випробування у формі фахового вступного іспиту базується на навчальному матеріалі опанованих спеціальних дисциплін.

Мета фахових вступних випробувань. Метою вступного випробування є перевірка і оцінка теоретичної і практичної підготовки вступника, встановлення рівня його знань з фахових дисциплін та вміння їх використовувати при вирішенні конкретних фінансових проблем в сучасних умовах господарювання.

Вступ на навчання за ступенем доктора філософії полягає у визначенні рівня підготовленості осіб, які бажають навчатись у Вищому навчальному закладі Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-наукової програми доктора філософії вступники повинні мати повну вищу освіту та здібності до володіння знаннями, уміннями і навичками в галузі природничо-наукових, загальноекономічних та спеціально-економічних наук.

Характеристика змісту програми. Програма фахового вступного випробування спирається на програми відповідно паспорту спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та відбиває вимоги до здобувачів ступеня доктора філософії, визначених у галузевих стандартах вищої освіти цього освітнього ступеня.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію ПУЕТ та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

Перелік питань, що виносяться на додаткове вступне випробування
зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Тема 1. Сутність фінансів та фінансової системи

1. Сутність та роль фінансів у сучасному світі.
2. Специфічні ознаки та особливості фінансів.
3. Функції фінансів - відтворювальна, розподільна, контрольна, регулююча, їх зміст.
4. Поняття фінансових ресурсів та джерела їх формування.
5. Характеристика видів фінансових ресурсів різних економічних суб'єктів.
6. Фінансові рішення та їх різновиди.
7. Сутність фінансової системи, підходи до її визначення.
8. Необхідність та суб'єкти управління фінансами на різних рівнях економічної системи.

Тема 2. Публічні фінанси

1. Обґрунтування державного втручання в економіку. Економічні функції держави.
2. Предмет і зміст публічних фінансів.
3. Фінансова політика держави, її сутність та складові.
4. Публічні видатки, їх склад та класифікаційні ознаки.
5. Сутність публічних доходів, їх класифікація.
6. Податки як основний інструмент перерозподілу доходів економічних суб'єктів.
7. Класифікація податків, характеристика їх видів.
8. Податкова політика держави: сутність та основні критерії ефективності.

Тема 3. Бюджет, бюджетна система та бюджетний процес

1. Економічна природа та сутність бюджету.
2. Поняття бюджетного устрою та його чинники.
3. Бюджетний процес та його організація в Україні.
4. Зведений та держаний бюджети України: спільне та відмінне.
5. Напрями здійснення видатків державного бюджету України.
6. Бюджетне фінансування соціальної сфери в Україні.
7. Цілі та інструменти бюджетної політики.
8. Бюджетна безпека держави та напрями її забезпечення в Україні.

Тема 4. Бюджетний дефіцит і публічні запозичення

1. Об'єктивні та суб'єктивні причини бюджетного дефіциту.
2. Напрями дефіцитного фінансування.
3. Соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту.
4. Джерела покриття дефіциту бюджету.
5. Методи обмеження та шляхи подолання бюджетного дефіциту.
6. Публічні запозичення, їх види та класифікаційні ознаки.
7. Державний борг та його вплив на економіку.
8. Методи управління державний боргом.

Тема 5. Місцеві фінанси

1. Місцеве самоврядування та його роль у становленні місцевих фінансів.
2. Функції місцевих фінансів та основні принципи їх організації.
3. Зміст місцевої фінансової політики та її сегменти.
4. Муніципальні запозичення, їх роль у розвитку територіальних громад.
5. Місцеві бюджети у системі фінансових ресурсів місцевого самоврядування.
6. Фінансова спроможність територіальних громад та чинники її забезпечення.
7. Поняття бюджетного федералізму та його роль в економічному розвитку.
8. Бюджетна децентралізація та фінансове вирівнювання в Україні.

Тема 6. Гроші, грошовий оборот та грошові потоки

1. Гроші як необхідна умова існування фінансів.
2. Фінанси як явище, що відображає грошові потоки суб'єктів розподільних відносин.
3. Еволюційні форми грошей та їх функції.
4. Сукупний грошовий оборот як макроекономічне явище та оборот грошей на мікроекономічному рівні, їх єдність та відмінності.
5. Маса грошей, що обслуговує грошовий оборот: поняття, склад та фактори, що визначають зміну.
6. Сутність та елементи грошової системи.
7. Державне регулювання грошового обороту як головне призначення грошової системи.
8. Грошово-кредитна політика Національного банку України.

Тема 7. Фінансовий ринок та його роль в економіці

1. Фінансовий ринок як механізм перерозподілу фінансових ресурсів.
2. Функції фінансового ринку.
3. Характеристика держави, органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємництва та домогосподарств як учасників фінансового ринку.
4. Механізми прямого та опосередкованого фінансування.
5. Фінансові посередники як суб'єкти фінансового ринку, їх види.
6. Інструменти фінансового ринку – цінні папери, кредити, депозити, валютні цінності, деривативи, гібридні фінансові інструменти, їх характеристики.
7. Класифікація сегментів фінансового ринку, їх види.
8. Валютний ринок: сутність, об'єкти та суб'єкти.

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

1. Необхідність кредиту та загальні передумови формування кредитних відносин.
2. Кредитні відносини як відносини перерозподілу коштів на ринкових засадах.
3. Сутність та функції кредиту, його об'єкти та суб'єкти.
4. Основні напрями прояву ролі кредиту в ринковій економіці.
5. Кредитна емісія грошей.
6. Класифікація видів кредиту та їх характеристика.
7. Процент за кредит, його види та фактори зміни.
8. Розвиток кредитних відносин в Україні.

Тема 9. Банківська система

1. Призначення, статус та основи організації центрального банку.
2. Незалежний статус центрального банку, його значення та форми реалізації.
3. Операції центрального банку.
4. Поняття комерційного банку, призначення, класифікація та види комерційних банків.
5. Роль банків у сучасних ринкових економіках.
6. Основи організації та специфіка діяльності комерційних банків.
7. Пасивні операції комерційних банків.
8. Активні операції комерційних банків.
9. Банківські послуги.
10. Сутність стабільності банківської системи та її значення.

Тема 10. Фінансові основи діяльності суб'єктів господарювання

1. Фінанси суб'єктів господарювання: сучасні підходи до визначення сутності та роль в економічній системі.
2. Фінансова діяльність некомерційних організацій.
3. Фінансові ресурси суб'єктів підприємництва, склад та джерела формування.
4. Поняття ціни капіталу та структури капіталу.
5. Напрями використання капіталу, формування необоротних та оборотних активів.
6. Ліквідність та платоспроможність суб'єкта підприємництва.
7. Основи формування та використання прибутку суб'єктів підприємництва.
8. Фінансова санація та банкрутство суб'єктів підприємництва.

Критерії оцінювання знань

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 200-бальною шкалою. При цьому використовуються такі критерії:

180-200	вступник дав правильну, вичерпну відповідь на поставлене питання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей, явищ.
160-179	вступник загалом відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, припустив несуттєву помилку і відповіді.
140-159	вступник отримує за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
120-139	вступник дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав задовільні знання літературних джерел.
100-119	вступник має неповне знання програмного матеріалу, але отримані знання відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
0-99	вступник дав неправильну відповідь, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури, ухилився від аргументації або взагалі не відповів.

Екзаменаційний білет містить 3 питання з основних розділів, наведених у Програмі.

Перелік інформаційних джерел

1. Бачинська К. В., Марущак В. П., Марущак О. І. *Державне управління, планування, фінанси*: монографія. Одеса : ОРІДУ, 2017. 241 с.

2. Боярко І. М., Дехтяр Н. А., Дейнека О. В. *Ефективність фінансів державного сектору економіки в системі управління соціально-економічним розвитком України*: монографія. Суми: Університетська книга, 2012. 164 с.

3. Бюджетно-податкова політика України в умовах децентралізації: монографія / [О. Ю. Бобровська та ін.] ; за заг. ред. О. Ю. Бобровської, Т. А. Крушельницької ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2016. 163 с.

4. Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17

5. Ванькович Д. В. *Теоретико-методологічні засади та механізм реалізації фінансової політики в Україні*: монографія. Львів: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Міські інформаційні системи, 2014. 348 с.

6. Возняк Г. В. *Бюджетна політика розвитку регіонів України: сучасна парадигма та орієнтири подальших реформ*: монографія. Львів: ДУ "Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долішнього НАН України", 2016. 519 с.

7. Волохова І. С. *Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні*: монографія. Одеса: Атлант, 2014. 461 с.

8. Гаруст Ю. В., Рєзнік О. М. Організаційно-правові засади діяльності суб'єктів фінансової системи України при здійсненні податкового контролю: монографія. Суми: Сум. держ. ун-т, 2016. 134 с.

9. Гроші та кредит : підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко та ін.] ; за наук. ред. М. І. Савлука. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2011. 589 с.

10. Дем'янчук І. А. *Фіскальна політика в умовах турбулентності економіки*: монографія. Рівне: Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України; О. Зень, 2015. 191 с.

11. Длугопольський О. В. *Реформування суспільного сектору економіки та нові підходи до управління публічними фінансами*: монографія. Київ: Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін. упр.", 2012. 278 с.

12. Єгоричева С. Б. *Фінансова самодостатність територіальних громад як чинник регіонального розвитку: досвід країн ЄС*. Регіональні перетворення у світовому та українському вимірах: монографія. За наук. ред. докторів економічних наук, професорів А. І. Крисоватого і Є. В. Савельєва. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. С. 283-292.

13. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 року № 2121-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2121-14.

14. Закон України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 14 листопада 2019 року. URL: https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/184452.html.

15. Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 року № 679-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/679-14.

16. Логвінов П. В. Фінансове вирівнювання територій в умовах децентралізації публічних фінансів. *Фінанси, облік і аудит*. 2015. Вип. 2. С. 80-93.

17 Мартинюк В. П., Баранецька О. В. *Фіскальна безпека держави: концептуальні засади та шляхи забезпечення*: монографія. Тернопіль: Крок, 2015. 205 с.

18. Мельник В. М., Канцур І. Г., Мельник М. М. *Фіскальний механізм забезпечення соціального розвитку України:* монографія. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2017. 198 с.

19. Місцеві фінанси: підручник / [О. П. Кириленко та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. П. Кириленко; Терноп. над. екон. ун-т.; 2-ге вид., допов. і перероб. Тернопіль: Екон. думка ТНЕУ, 2015. 447 с.

20. Опарін В. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Публічні фінанси: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація. *Фінанси України.* 2017. №2. С. 110-128.

21. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-УІ. ІЖЬ: Ьйр://2акоп2.гас1а.§оу.иа/1а\Уз/5Ьо\¥/2755-17

22. Сухарська Л. Правове регулювання фінансового забезпечення розвитку територіальних громад в Україні в умовах бюджетної децентралізації. *Державне управління тамісцеве самоврядування.* 2016. Вип. 3(30). С. 144-151.

23. *Сучасна парадигма фіскальної політики України в умовах формування суспільства сталого розвитку:* монографія / [А. І. Крисоватий та ін.]; за наук, ред. д-ра екон. наук, проф. А. І. Крисоватого; Терноп. нац. екон. ун-т. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 459 с.

24. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2003. 554 с.

25. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 424

26. *Фінансова інфраструктура України: стан, проблеми та перспективи розвитку,* [колект.] монографія / [В. Опарін та ін.]; за заг. ред. В. Опаріна, В. Федосова ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана", Ін-т фінанс.-інновац. дослідж. Київ: КНЕУ, 2016. 695 с.